

Школа гуманітарної праці: основні напрями освітньої діяльності

Артем КИЯНОВСЬКИЙ,

кандидат педагогічних наук, директор НВК «Школа гуманітарної праці»
Херсонської обласної ради

Навчально-виховний комплекс «Школа гуманітарної праці» Херсонської обласної ради – сучасний навчальний заклад, що забезпечує освітній процес на рівні європейських стандартів 440 дітей Херсонщини. 3 грудня 2013 року в НВК розпочато експериментальну роботу всеукраїнського рівня на тему «Цілісний розвиток особистості учня в інформаційному просторі навчального закладу». Сьогодні в складі Школи гуманітарної праці – чотири дошкільні групи, вісім класів початкової та однадцять старшої школи. Учні мають можливість поглиблено вивчати англійську мову та інформатику з 1-го класу, німецьку – з 5-го, правознавство – з 8-го. Під час вивчення української, англійської, німецької і російської мов та інформатики класи поділяються на підгрупи. Тривалість уроків у 2–4-х класах початкової і 5–11-х класах основної школи становить 40 хвилин. З метою підвищення рівня знань з предметів учні мають можливість відвідувати нульові уроки й індивідуальні заняття у другій половині дня.

Освітній процес забезпечує високопрофесійний колектив педагогів.

У НВК «Школа гуманітарної праці» працює 65 учителів і 18 вихователів. Серед них: заслужений працівник освіти України, заслужений учитель України, кандидат наук; 14 учителів нагороджено знаком «Відмінник освіти України», один – знаком «Софія Русова»; 41 фахівцю присвоєно вищу кваліфікаційну категорію, 21 вчителю – звання «вчитель-методист», семи вихователям – звання «вихователь-методист», семи вчителям – звання «старший учитель».

Науковими консультантами НВК є Т.В. Дьячкова, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки й психології Херсонського державного університету; Є.П. Голобородько, доктор педагогічних

наук, професор Херсонського державного університету, член-кореспондент НАПН України; В.Г. Бутенко, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член Міжнародної Академії проблем людини в аерокосмічних системах, член-кореспондент НАПН України, завідувач кафедри державного управління, педагогіки й психології Херсонського національного технічного університету; А.М. Богуш, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського;

О.В. Співаковський, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри інформатики, програмної інженерії й економічної кібернетики Херсонського державного університету, нині народний депутат України.

Упродовж 23-х років у НВК працюють дошкільні групи для дітей віком від трьох з половиною до шести років. Особливістю дошкільної освіти є те, що дітей навчають за авторськими програмами з випереджальними завданнями. Ці програми охоплюють такі предмети і заняття: основи математики, звукова культура мовлення, українська, російська й англійська мови, художня праця, хореографія, комп'ютерна грамотність, ознайомлення з навколишнім світом. У дошкільному відділенні працюють логопедична й психологічна служби, прийом веде лікар-гастроентеролог вищої кваліфікації. З жовтня при початковій школі працюють підготовчі курси для дітей п'яти–шести років з підготовки до 1-го класу.

Високий рівень професіоналізму педагогічного колективу дає змогу Школі гуманітарної праці активно співпрацювати з різними установами, що забезпечує подальший розвиток науково-методичної роботи.

Партнерами Школи гуманітарної праці є:

– Інститут обдарованої дитини НАПН України (співробітництво з метою створення державної системи виявлення й розвитку обдарованих дітей, проведення спільних експериментальних досліджень проблеми обдарованості);

– Комунальний заклад «Мала академія наук» Херсонської обласної ради (спільна діяльність із залучення учнів до дослідницької роботи);

– кафедра теорії та методики дошкільної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського (розроблення й апробація програм і методик виховання дітей дошкільного віку);

– Херсонська єпархія Української Православної церкви (спільна діяльність із духовно-морального виховання підростаючого покоління);

– Херсонський державний університет (науково-методичне співробітництво за методикою використання електронних освітніх ресурсів у навчально-виховному процесі);

– Херсонська обласна бібліотека для дітей (формування інформаційної культури учнів);

– Херсонський обласний краєзнавчий музей; Херсонський обласний художній музей ім. О.О. Шовкуненка (розроблення музейних виховних занять) та ін.

На базі НВК проходять практику студенти факультетів культури й мистецтв, факультету фізичного виховання й спорту, факультету іноземної філології Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського.

Науково-методична робота в школі – це комплекс заходів, які проводяться з урахуванням останніх досягнень науки та передового педагогічного

досвіду. Вона здійснюється під керівництвом науково-методичної ради, у складі якої – керівники методичних об'єднань, представники адміністрації, наукові консультанти. В НВК працює вісім методичних об'єднань учителів-предметників, сформованих відповідно до «Положення про методичні об'єднання».

В 2013–2014 навчальному році педагогічний колектив працював над методичною проблемою «Підвищення ефективності навчально-виховного процесу в Школі гуманітарної праці шляхом впровадження ІКТ в усі сфери шкільного життя». Було організовано методичний міждисциплінарний семінар «Розвиток інтелектуальної обдарованості школяра» під керівництвом С.І. Домарацької, у рамках якого проведено педагогічну раду «Загальні навчальні інтелектуальні навички учнів НВК «ШГП» і розвиток їхніх творчих здібностей засобами методики ТРИЗ». Під керівництвом науково-методичної ради відбулася XXII щорічна науково-практична конференція, присвячена питанням впровадження й використання ІКТ в навчально-виховній роботі школи. На пленарному засіданні та засіданнях секцій учителі й вихователі виступили з індивідуальними темами, над якими вони працювали протягом усього навчального року.

За рішенням НМР видано:

– науково-методичні рекомендації учнівської конференції «Радіація в нашому житті»;

– рекомендації педагогічних читань «В.М. Бехтерев. Проблеми розвитку й виховання людини».

За минулий навчальний рік було проведено шість засідань *педагогічної ради*, на яких розглядалися питання, пов'язані з реалізацією методичної проблеми, що досліджується, зокрема тематична педрада «Методика використання ІКТ у навчальному процесі НВК», а також проблеми щодо підготовки учнів 4-х, 9-х, 11-х класів до державної підсумкової атестації, нагородження відмінників навчання, перехід учнів 1–8-х, 10-х класів у наступні класи й випуск учнів 9-х, 11-х класів.

Важко сьогодні уявити школу без *науково-дослідницької роботи* учнів. У Школі гуманітарної праці набуває популярності робота в Малій академії наук (керівник – заслужений учитель України Є.Г. Мовенко). Учні з 5-го по 11-й класи є її членами, з допомогою наукового керівника від червня по жовтень вони працюють над обраною темою, готують наукову доповідь, яку захищають перед комісією. У минулому навчальному році більш як половина учнів 9–11-х класів стала призерами й переможцями обласних і всеукраїнських етапів олімпіад, конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН.

280 учнів взяли активну участь в предметних конкурсах:

– міжнародному біологічному конкурсі «Колосок»;

– міжнародному конкурсі інформатики й комп'ютерної грамотності «Бобер»;

– міжнародному фізичному конкурсі «Левеня»;

– міжнародному математичному конкурсі «Кенгуру».

Підсумком науково-дослідної та пошукової роботи творчих груп учнів під керівництвом досвідчених педагогів є учнівські конференції, що відображено в плані роботи (див. Методичну скарбничку).

Педагогічний колектив здійснює активну роботу щодо *впровадження сучасних ІКТ* в усі сфери шкільного життя. Школярі освоюють курс комп'ютерної грамотності. Для забезпечення навчання на рівні сучасних вимог дев'ять класів обладнано комп'ютерами й проекторами, створено бібліотечно-інформаційний центр, два комп'ютерних класи оснащено сучасними мультимедійними системами, для учнів початкової школи придбано 17 нетбуків. Значна увага приділяється вдосконаленню навичок роботи із сучасними інформаційними технологіями. У зв'язку з цим проведено такі заходи: науково-практичний семінар для педагогів НВК, семінар-практикум для вчителів НВК за участю викладачів і студентів кафедри інформаційних технологій Херсонського державного університету. Стало традицією проведення конкурсу на краще ІКТ-забезпечення уроків. Двадцять педагогічних працівників навчально-виховного комплексу надали змістовні розробки, що демонструють можливості використання ІКТ на різних етапах уроку, авторські презентації, тестові завдання, експрес-опитування, системи вправ, тренажерів для відпрацьовування й закріплення навчальних навичок, контрольні завдання. Кращими визнано розробки вчителя географії С.Є. Тригуба, вчителя англійської мови Є.М. Вишневецької, вчителів початкових класів Г.В. Кислякової та О.О. Мороз, вихователів Л.І. Шавалди, Є.Б. Кушнарєнка, І.В. Донця. Викладачі інформатики М.В. Бистрянцев і Н.В. Шаповал залучені до розроблення інформаційно-освітнього простору НВК: забезпечують дистанційну підтримку навчального процесу, інформування батьків і вчителів. **Бібліотечно-інформаційний центр** розробляє методики веб-квестів. Те, що в школі як учні, так і вчителі добре володіють комп'ютерними технологіями й уміють їх використовувати, засвідчують створені слайди та відеопрезентації для семінарів, конференцій, конкурс відеозаставок класів. За пропозицією Президента НВК учня 11-А класу Микити Корнишева в грудні 2013 року був проведений шкільний чемпіонат по Conter-Strike.

У Школі гуманітарної праці впродовж минулого навчального року діяв *міждисциплінарний методологічний семінар* «Школа вищої педагогічної майстерності». Його учасники – досвідчені педагоги з багаторічним досвідом роботи в школі, мають вищу атестаційну категорію, демонструють високі результати практичної діяльності. Керувала школою вчитель вищої категорії, учитель-методист І.І. Юдіна. В її роботі використано такі форми теоретичної й практичної діяльності, як міні-лекції, «круглі столи», майстер-класи, семінари-практикуми, взаємовідвідування уроків, екскурсії.

З метою поширення ефективного педагогічного досвіду в навчально-виховному процесі, використання новітніх освітніх технологій, підвищення професійної майстерності педагогічного колективу з жовтня 2013 по квітень 2014 року проводився *конкурс методичних розробок* «Панорама методичних ідей».

У НВК також накопичено багатий досвід роботи з молодими педагогами, яким надається методична допомога. Створено **школу молодого фахівця**, у складі якої – вчителі й вихователі зі стажем роботи менш як три роки, які прагнуть удосконалювати й розширювати свої знання, та їхні наставники – педагоги-новатори, готові передавати набутий досвід. За кожним молодим педагогом закріплено досвідчених наставників, серед яких: учитель правознавства, учитель вищої категорії, учитель-методист Л.І. Маркова, учитель математики, учитель вищої категорії, учитель-методист І.І. Юдіна, учитель фізики, учитель вищої категорії Т.І. Буренкова, вихователь вищої категорії, вихователь-методист Л.С. Божко. Річним підсумком роботи школи став Тиждень молодого фахівця, в рамках якого молоді педагоги провели відкриті уроки та заходи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Педагогічний колектив НВК вирішує завдання *включення дітей з особливими освітніми потребами* у навчальний процес, створення для них психологічно комфортного середовища, рівних умов для навчання на підставі Конвенції ООН про права дитини, Конвенції ООН про права інвалідів, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України.

Реалізацію цих завдань у п'ятому класі з інклюзивним навчанням забезпечує колектив педагогів, які пройшли необхідну науково-теоретичну та методичну підготовку. Це вчителі початкових класів Г.В. Кислякова, С.А. Трибушна, вчителі-предметники В.М. Баденко, Є.М. Вишневецька, Н.М. Григор'єва, Л.М. Крюкова, Н.П. Плакида, О.В. Юрчак, класні керівники, вихователі, логопед, соціальний педагог І.М. Рилєєва, психолог В.О. Головатюк, керівники кружків. Координує роботу педагогічного колективу з організації інклюзивного навчання заступник директора із навчальної роботи, заслужений учитель України Є.Г. Мовенко.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України введено посаду асистента вчителя, який забезпечує психолого-педагогічний супровід учнів з особливими освітніми потребами. За рекомендацією обласної психолого-медико-педагогічної консультації на спеціальних корекційно-розвивальних заняттях діти під керівництвом педагогів відпрацьовують і закріплюють навички й уміння адаптації та включення в навчальну діяльність. Участь у конкурсах, оглядах, змаганнях формує в них позитивний досвід відносно соціального середовища, стимулює розвиток творчих здібностей. Раціональний режим санаторного навчального закладу, організація

якісного харчування сприяють зміцненню здоров'я дітей з особливими освітніми потребами.

Діяльність **психологічної служби** НВК здійснюється за такими основними напрямками.

Психодіагностична робота передбачає вивчення:

- готовності першокласників до навчання;
- рівня шкільної мотивації першокласників;
- готовності молодших школярів до навчання в середній школі;
- адаптації п'ятикласників до навчання в основній школі;
- особливостей підліткової кризи (учнів 7-х класів);
- професійного самовизначення (школярів 9–11-х класів).

Психопрофілактична робота здійснюється у формі індивідуальних бесід, консультацій, тренінгів з попередження можливих порушень в розвитку особистості й інтелекту учнів.

Корекційно-розвивальна робота спрямована на розвиток окремих аспектів психічного здоров'я й адаптацію учнів з особливими освітніми потребами.

Консультативна робота проводилася з питань:

- попередження дезадаптації учнів 1-х, 4–5-х класів;
- вивчення проблеми переходу з початкової школи в середню ланку учнів 4-х класів;
- професійна орієнтація учнів 9–11-х класів.

Для вчителів проведено тематичні консультації «Оптимізація й управління успіхом під час проведення заходів», «Круглий стіл» «Створення довірливих відносин у дитячому колективі», семінар-практикум «Вирішення проблемних педагогічних ситуацій» тощо; для батьків – індивідуальні консультації, батьківські збори «Вивчення готовності першокласників до навчання в школі» та «Адаптація п'ятикласників до навчання в середній школі»; для учнів – тренінг «Толерантність – шлях до успіху», школу з розвитку лідерських якостей «Як народжуються лідери» – для членів шкільного самоврядування.

Діагностика стосувалася простих і складних психічних процесів: інтелекту, креативності, емоційно-вольової сфери, комунікативних здібностей, міжособистісних відносин, емоційного благополуччя, професійних задатків, ціннісних орієнтирів, діяльнісних якостей, рівнів шкільної підготовленості, відхилень у психічному розвитку тощо.

Перехід до навчання в середній ланці є важливим моментом у житті школяра. Зміни в організації навчального процесу, введення нових предметів і перехід до інших методів навчання вимагають певного рівня зрілості як індивідуально-мотиваційної, так й інтелектуальної сфери.

Особлива увага приділялася **діагностиці професійного та особистісного самовизначення**. Вона поєднувалася з вирішенням завдань щодо професійного консультування й ознайомлення дітей з професіями. Така робота спрямовувалася на

активізацію процесів їхнього професійного та особистісного самовизначення, формування усвідомленого і самостійного вибору професії. Дослідженням професійних схильностей та інтересів на основі тесту Холланда було охоплено 98 учнів 9–11-х класів. Тест зручний для проведення первинного етапу залучення дітей в систему усвідомленого й зацікавленого ставлення до питань вибору професії, з інтересом сприймається підлітками і дозволяє активізувати їхні пізнавальні процеси.

Протягом року проводилося *психологічне консультування* за такими напрямками:

- з учнями й учителями 1-х, 4–5-х класів щодо попередження дезадаптації;
- з учнями 9–11-х класів з проблем професійної орієнтації на основі результатів діагностики;
- з учителями й учнями 4-х класів з проблем переходу з початкової школи в середню ланку.

Зазвичай приводом для звернення учнів за консультативною допомогою були конфлікти з товаришами по класу, порушення відносин з батьками, побоювання самовираження.

Допомога дитині у виборі професії передбачала опертя на мотиваційні, психофізіологічні, інтелектуальні, емоційні особливості особистості, особисті інтереси. Цей вид роботи поєднувався з професійною та особистісною діагностикою. Психологічний супровід на етапі професійного самовизначення будувався на нормах і законах психічного розвитку людини. Під час індивідуальних бесід психолог ознайомлював учнів зі змістом професійної діяльності, особливостями її освоєння й реалізації. Він також брав участь у розв'язанні конфліктних ситуацій, що поставали в ході освітнього процесу.

Інформаційну політику Школи гуманітарної праці здійснює шкільний прес-центр, у складі якого: радіо «ШГП FM», кіностудія «ШГП TV», Сайт НВК «ШГП» і стінна газета (відповідальні – О.О. Ахтулова, А.С. Ковальчук, Л.С. Божко та учениця 10-А класу Д.Сидорова). У межах навчально-виховного комплексу «Школа гуманітарної праці» шкільне радіо є одним із основних джерел інформаційно-розважальних і пізнавальних аспектів шкільного життя. Його структура подібна до радіо «Таврія» Херсонської державної телерадіокомпанії «Таврія» і охоплює:

- редакцію «Шкільний вісник» (голова прес-центру НВК «ШГП» Д.Сидорова, 10-А клас);
- редакцію «Мир-инфо» (керівник шкільних радіо- й кіностудій, редактор О.О. Ахтулова).

Основні **рубрики шкільного радіо** «ШГП FM»: «Портфель гімназиста» (Д.Сидорова, С.Пошивай), «А ти знаєш?» (В.Чумак, Є.Дерев'янка), «Жити здорово!» (П.Ветчинова), «Людський фактор» (Є.Коломієць), «Music stars» (А.Горіна, К.Тищенко), «Наука й техніка» (Д.Орлик, В.Петров), «Культпохід» (О.Сомова), «Навігатор у світі читання» (Д.Юдіна), «Юний ерудит» (В.Береш, О.Алексєєва), «Навколо світу» (М.Майборода, М.Ковальов).

У соціальній мережі «ВКонтакте» створено й активно працює група «Інформаційний центр радіо й телебачення ШГП», де кожний школяр може висловлювати свої побажання, ідеї, які пролунають в ефірі. У вересні 2013 року в школі відбувся **радіоконкурс** «Майстер інтерв'ю», основні завдання якого передбачали: складання репортажу, написання редакційного матеріалу, виступ по шкільному радіо. Кращими репортерами редакції «Шкільний вісник» було визнано учня 5-А класу Валентина Чернікова та учениць 9-го класу Ганну Чечину й Вікторію Дику.

У жовтні було створено **шкільну кіностудію** «ШГП TV», під час відкриття якої відбулася презентація фільму про Дениса Давидова. З жовтня 2013 по квітень 2014 року на сайті НВК (<http://sgt.ks.ua>) і в YouTube (www.youtube.com/user/SGTTelevision) розміщено чотири випуски шкільних новин «Події» (відповідальні – С.Пошивай і Є.Коломієць, 10-А клас), А.Горіна, А.Сербіна, М.Кім (8-й клас), В.Береш, Л.Алексєєва, Д.Юдіна, П.Ветчинова (6-А клас), А.Валіулліна (11-Б клас), Д.Петруша (10-Б клас), Г.Чечіна (9-й клас). У грудні серед учнів 5–11-х класів під керівництвом режисера ТПО «Ранок» О.Коломійця був проведений конкурс «Репортер року», присвячений Всесвітньому дню дитячого телебачення.

Протягом березня – квітня 2014 року школярі під керівництвом педагогів В.М. Лотошинської, Є.П. Медведєвої, Н.П. Плакиди, В.М. Баденко працювали над фільмами про життя й творчість Т.Г. Шевченка та Ф.І.Тютчева. В цей самий час реалізовано спільний шкільний проект за участю завідувача бібліотеки ШГП Т.В. Лихожон на основі матеріалів підсумкової конференції по **веб-квесту** «Подорож в історію з Валентином Пікулем». До Дня Перемоги учні 5–11-х класів підготували відеоролики з використанням фрагментів воєнної хроніки й запису інтерв'ю з ветеранами, які проживають у Херсоні, – В.О. Рябко, А.І. Яковлевим, А.Д. Муравицькою та ін.

У старшій школі прес-центр активізувався щодо висвітлення різних подій: аноншуються майбутні заходи, інформується про підсумки проведених, повідомляється про навчальні, спортивні й творчі досягнення. Оформляються фотовиставки і стіннівки, інформаційний куточок юних інспекторів дорожнього руху, «План-сітка ефірів шкільного радіо», Екран санітарного стану класних кімнат, санбюлетні, Календар знаменних і пам'ятних дат.

Результати діяльності НВК «Школа гуманітарної праці» постійно оприлюднюються на сторінках центральної та місцевої преси (журнали «Фокус», «Шкільний інформаційний центр», газети «Все для вчителя», «Освіта України», «Географія, краєзнавство, туризм», «Новий день»), на місцевих інтернет-сайтах «Херсонцы», «Херсон-онлайн», «ПИК». Розповіді про життя школи звучали на обласному радіо «Дніпро» та FM-радіо «Таврія», на місцевих телеканалах ХОГТРК «Скифия», «ЯТБ», «Херсон плюс», «Твій плюс», «ВТВ плюс» було підготовлено більш як 90 сюжетів, проведено 14 прямих ефірів за участю

директора школи, педагогів й учнів, записано святкові концерти.

Отже, в НВК «Школа гуманітарної праці» створено сприятливі умови для повноцінного розвитку особистості учня, розкриття здібностей і обдарувань кожної дитини, забезпечено цілісність навчально-виховного процесу, в якому педагоги і школярі є рівноправними учасниками.

Анотації

Артем КИЯНОВСЬКИЙ

Школа гуманітарної праці: основні напрями освітньої діяльності

У статті розкриваються зміст та основні напрями діяльності НВК «Школа гуманітарної праці». Обґрунтовується, що високі результати навчальної діяльності та значний рівень професіоналізму педагогів забезпечено шляхом створення сприятливого освітнього середовища.

Ключові слова: експериментальна діяльність, науково-методична робота, школа молодого фахівця, бібліотечно-інформаційний центр, ІКТ.

Артём КИЯНОВСКИЙ

Школа гуманитарного труда: основные направления образовательной деятельности

В статье раскрываются содержание и основные направления деятельности УВК «Школа гуманитарного труда». Обосновывается, что высокие результаты учебной деятельности и значительный уровень профессионализма педагогов обеспечены путем создания благоприятной образовательной среды.

Ключевые слова: экспериментальная деятельность, научно-методическая работа, школа молодого специалиста, библиотечно-информационный центр, ИКТ.

Artem KIYANOVSKYI

School of humanitarian work: the main directions of educational activities

The article deals with the main content objectives of school educational activities. It is «School of humanitarian work». Substantiated that high results of training and the significant level of teachers' professionalism are achieved by creating a supportive educational environment.

Keywords: experimental activities, scientific and methodical work, school of young specialists, library and information center, ICT.